

Käpphästen

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Tyras familj har inte råd att köpa en käpphäst till henne. Så på rasterna står hon mest ensam när alla andra springer runt på skolgården och leker med sina käpphästar. Men när hon fyller år blir hon väldigt förvånad. I present får hon en käpphäst. Lite trasig och söndrig eftersom den är köpt på loppis, men Tyra är överlycklig. Det dröjer inte länge förrän det börjar hända otäcka saker. Tyra blir anklagad för att ha slagit Livia och en dag blir Ebba utknuffad framför en bil. Tyra misstänker att hennes käpphäst Balder är inblandad, och trots att Tyra sågar sönder honom ligger han hel på golvet morgonen efter ...

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV åk 4–6)
- Sammanfattning av texter. (SV åk 4–6)
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsupplevelsen. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspekar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter. (SV åk 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4–6)

ÅTERBERÄTTA BOKEN

Eleverna ska träna på att återberätta boken med hjälp av stödord. Som stöttning under arbetet med att återberätta är det bra att samla många intressanta och användbara ord från boken. Här kommer exempel på ord som kan vara bra att använda sig av:

käpphäst	present	toaletten
förråd	ensam	sliten
ambulans	rök	raster
Livia och Ebba	påkörd	älven
Balder	retas	selfie
Miriam	loppis	vattenpöl
rädd	Tyra	födelsedag
sax	trasiga käpphästar	flyta

ORDDUELLEN

1. Förbered: Skriv ord från boken på små lappar. Läs orden gemensamt och prata om vad de betyder.
Förslag på ord: Tyra, käpphäst, loppis, Balder, födelsedag, vadd, öga, toalett, ambulans, påkör, selfie, rök, älv, Miriam, flyta
2. Lägg ut lapparna på ett bord.
3. Två elever sitter mittemot varandra med händerna i knäet.
4. Säg ett ord.
5. Den som först slår handen på ordet får ett poäng.
6. Kör bäst till fem och sedan byter ni par.
7. Repetera innehållet i boken med hjälp av orden.

VENNDIAGRAM

Gör ett Venndiagram tillsammans med eleverna. Jämför boken med verkligheten.

Hade det som hände i boken kunnat hända i verkligheten?

Vad i boken hade kunnat hända i verkligheten och vad hade inte kunnat hända i verkligheten?

I verkligheten

I boken

The diagram consists of two overlapping circles. The left circle is labeled "I verkligheten" and the right circle is labeled "I boken". Each circle contains 15 horizontal lines for writing. The overlapping area in the center also contains 15 horizontal lines.

EN SKA BORT

1. Be eleverna ta fram fyra bilder som de tycker passar till boken. Det kan vara saker, personer eller händelser som alla kan kopplas till varandra på något sätt, men där det också alltid går att säga att en hör lite mindre ihop med de andra. De ska välja saker där det inte finns en given lösning utan tvärtom se till att fundera igenom så att alla sakerna är bortplockbara ur någon synvinkel. Här är ett exempel, som du kan gå igenom med eleverna:

Exempel:

En bild på en käpphäst, en bild på en skola, en bild på en älv, en bild på en loppis.

Olika tankealternativ kan här vara:

Alternativ 1: Loppisen ska bort för där har Tyra inte varit. Hon har varit med käpphästen, på skolan och vid älven.

Alternativ 2: Skolan ska bort. Det allra hemskaste händer vid älven med käpphästen som är köpt på en loppis.

Alternativ 3: Käpphästen ska bort. De andra bilderna är ställen som man kan vara på/vid.

Eleverna har säkert ännu fler alternativ.

2. Eleverna får se bilderna och fundera vilken bild de tycker hör minst ihop med de andra. Poängtera att det inte finns något "rätt" svar.
3. När eleverna har funderat en stund, ska de prata med en klasskompis och berätta vilken bild de valde bort och varför de valde bort just den bilden.
4. Efter det pratar ni gemensamt i klassen om allas tankar kring vilken bild som ska bort.
5. Sedan kan eleverna göra egna "En ska bort".

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

Kapitel 1–2

1. Vad gör Tyra ofta på rasterna?
Hon står ensam och tittar på när de andra leker.
2. Varför har Tyra ingen käpphäst?
Hennes föräldrar har inte råd att köpa en.
3. Varför blir Tyra förvånad när hon fyller år?
Hon får en käpphäst i present som hennes föräldrar egentligen inte hade råd med.
4. I vilket skick är käpphästen?
Den är sliten, fläckig och skavd.
5. Vad bestämmer Tyra att käpphästen ska heta?
Den ska heta Balder.
6. Vad står det för namn ristat på den?
Det står Miriam.
7. Varför blir Tyra plötsligt stoppad vid skolgrinden nästa dag?
Ebba och Livia står där och säger att hennes käpphäst är ful.
8. Vad kallar Ebba och Livia Tyras käpphäst för?
De kallar den för pesthäst.
9. Vad händer när Ebba drar i Balders grimma?
Det röda tyget spricker och vit vadd väller ut.
10. Vad gör Livia med Balder?
Hon trycker ner hans huvud i en vattenpöl.
11. Vad är konstigt med Balder nästa morgon?
Det verkar som om revan på mulen är borta.
12. Vad gör Livia med saxen ute på rasten?
Hon klipper av ena ögat på Balder.
13. Var gömmer sig Tyra på andra rasten?
Hon gömmer sig i ett bås inne på toaletten med Balder.

14. Vad berättar fröken efter rasten?

Någon har anfallit Livia och slagit henne med något hårt, så hon behöver åka ambulans till sjukhuset.

Kapitel 3–5

15. Vad säger Ebba till Tyra när skolan är slut?

Att hon vet allt och att det var Tyra som slog Livia.

16. Vad gör Ebba med Balder?

Hon tar honom och kastar ut honom på gatan.

17. Vad händer med Balder?

Han blir påkörd av en buss så huvudet blir platt och mulen sned.

18. Vad känner Tyra i sitt huvud när hon ligger hemma i sängen?

Hon känner att det dunkar.

19. Varför är det oroligt nästa dag i skolan?

Fröken berättar att Ebba har blivit påkörd och ligger på sjukhus.

20. Vad ser Tyra på selfien som Ebba har tagit precis innan hon blev påkörd?

Hon ser Balder.

21. Vad tror Tyra att Balder har gjort med Ebba?

Hon tror att Balder har puttats ut henne på vägen så att hon blev påkörd.

22. Vad gör Tyra med Balder när hon kommer hem?

Hon låser in honom i förrådet.

23. Varför hoppar hjärtat till i bröstet på Tyra när hon står i hallen?

Bredvid henne står Balder och stirrar argt på henne med ena ögat.

24. Varför skriker barn när skåpet med alla käpphästar öppnas?

Alla hästar är trasiga och sönderslitna.

25. Varför vill Tyra förstöra Balder?

Hon är rädd för honom eftersom han är farlig.

26. Varför får Tyra en chock när hon vaknar på lördagsmorgonen?

Balder är hel och ligger på golvet och stirrar på henne med ena ögat.

27. Vad gör Tyra den andra gången för att förstöra Balder?

Hon slänger Balder i en tunna och tänder en tändsticka så att det börjar brinna.

28. Vad vaknar Tyra av för stank på natten?
Hon vaknar av att det luktar rök.
29. Var rider Tyra med Balder?
Hon rider i dimman över älven och det mörka vattnet.
30. Vad ser Tyra för namn på käppen innan hon sjunker ner i vattnet?
Hon ser sitt eget namn.
31. Varför flyter Balder på ytan nästa morgon?
För att någon annan ska hitta honom.

Frågor mellan raden (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

32. Varför tror du att Ebba och Livia kallar käpphästen för pesthäst?
För att hästen är sliten, skavd och gammal.
33. Varför tror du att Tyras knogar är röda och ömma?
Hon hade slagit Livia för att hon var arg.
34. Vad gör Tyra i vedboden?
Hon sågar sönder Balder och slänger delarna i soporna.
35. Vem är Miriam?
Det är en flicka som har drunknat i vattnet på grund av Balder.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

36. Varför tror du inte att någon rider på sina hästar dagen efter att Livia blivit slagen?
Eget svar.
37. Varför känner Tyra kalla kårar över ryggen?
Eget svar.
38. Varför tror du att Tyra låser in Balder i förrådet?
Eget svar.
39. Hur tror du Balder har kommit till skåpet med alla käpphästar i skolan?
Eget svar.
40. Varför tror du att Balder vill att någon annan ska hitta honom i älven?
Eget svar.

LÄS OCH FÄRGLÄGG

Alla påståenden handlar om boken.

Det som stämmer, målar du **grönt**.

Det som inte stämmer, målar du **rött**.

Tyra vill också ha en fotboll på rasten.	Många i klassen springer runt med sina käpphästar på rasten.	Tyra har ingen käpphäst för hennes föräldrar har inte hunnit köpa någon.	Tyras föräldrar har inte råd att köpa någon käpphäst.
Tyra får en käpphäst i present.	Den är sliten för hennes mamma hade den när hon var liten.	Tyra döper käpphästen till Ebba.	Tyra döper käpphästen till Balder.
Ebba och Livia retar Balder och kallar den för pesthästen.	Livia blir anfallen på toaletten och måste åka ambulans.	Ebba blir utknuffad på gatan.	På Ebbas selfie ser Tyra att Balder är bakom henne.
Tyra upptäcker en dag att det brinner i Balder när han är i förrådet.	Livia klipper av Balders svans.	Ibland känner Tyra att det dunkar i hennes huvud.	Innan Tyra dras ner i älven ser hon sitt namn inristat i Balder.